

גא א טושי"ע אה"ע ס"י קס"א ספ"ק ו:
גב ב מיי" פ"א מהלכות יבוס ה"ל ז ופי"ז הלכה ז סמג עשין נב טושי"ע שם סימן קס"א ספ"ק א:
גג ג שם ספ"ק א בה"ה וסימן קס"א ספ"ק ו בה"ה:
גד ד טושי"ע שם סימן קס"א ספ"ק א בה"ה:
גה ה ו מיי" פ"ד מהלכות יבוס הלכה ז סמג עשין כב טור אה"ע סימן קס"א:
גו ז מיי" שם ה"ל לא טושי"ע אה"ע ס"י קס"א וק"מ ס"ג ופי"ז ע"ד מהלכות יבוס הלכה ז סמג עשין נא טושי"ע שם סימן קס"א ספ"ק א:
גז ח מיי" פ"א מהלכות יבוס הלכה ז סמג עשין נא טושי"ע שם סימן קס"א ספ"ק א:

תוס' חד מקמאי

כתב הרב אלפס ואשתמודעינן דאחור [דמיטנא] מאבא הוא אפי" מפי אשה ואפי" מפי קרוב וכו' דמדורי ליה הכי איתחוק גבי [ההוא] סהדא מפומא דהוא קרוב או מפומא דהאי איתחא דהאי ניהו פלגיא והא ניהו פלגיתא הלכך שרי ליה להסדא למסמך אפומיה ולמסדור עלוי ההוא [גברא]. או עלוי ליה איתחא בין לענין ממונא בין לענין איסורא והוא (א) כמי"ש הה"ל ברבי מדבריו שאם חזי קרוב או אשה מעידין עכשיו בשעת חליצה דאחור דמיטנא הוא לא סמכין עלייהו. וכי סמיכנא ועליוהו גרונ שכבר קודם מעשה אמרו קמיה דהן סהדי שלא ע"י מעשה דאחור דהאי הוא ולפיכך כתב הרב שאותו הענין יש לסמוך ולהעיד בב"ד על אותו קרוב או אותה אשה שאמרו לו שלא ע"י מעשה דהוא אחור דהוא גברא (ב). ומיהו עיקר הדבר (ג) שע"י מעשה קרוב או אשה נאמן דגלויה מלתא בעלמא הוא. והלשון שכתב הרב ז"ל [דלא] שרי להסדא למסמך אפומיהו (ד) משום עובדא דרבה בר חנן דאיתיה מניה רביה הוא דכתב עז לפי דבריו הרב שכן פירש אמר לה אף אנא. ומיהו אמרו לה דלא אייהו היא ואמרו לי קרובים מקשא הוא דאקשו לה קלא ועתה אני מכיר כי האמת אתך והמניה אביי [לרבה] [לרבה] בר חנן ואילו היו שם עדים בשמים בודאי לא היה נאמן רבה בר חנן. אלא במקום חשדא אין קרוב [נאמן] אבל בודאי קרוב או אשה בשעת מעשה נאמן אפי' לדעת הרב אלפס ז"ל:

אמר רב אין בופין. פירש בקונטרס כי ניחא למריוהו לייבס אין כופין (א) לחלוץ משום מלוה דנימא ללא למלוה מכווני אבל אם לא תרצה לייבס מחמת שמתן אמתלה לדבריה אם אין יכולין להטעותו כפיין ליה וחליץ וממוכה שחין וצורכי שהצ"ח בקונט' נראה דאין ראהי שהן מלוותם שכופין להוציא מן הבעל אבל צשאר אמתלה אין נראה לומר דכופין דל"כ למה היו טורחין לקמן צפרק מלוה חליצה (דף קו.) להטעותו וכפופו לחלוץ ומאגרת מרד אין ראהי דל"כ צלא אמתלה נמי והתם הוי טעמא משום דמלוה חליצה קודמת כדמסיק (א) ועוד דקאמר התם רבי יוחנן מצע לייבס אין מוקפין לו שהתא לחלוץ כופין ואין מוקפין לייבס מצביא ועוד מדקאמר צדיק תלה רחמנא משמע אפי' בזמן הזה דמלוה חליצה קודמת ור"ת גריס מלוה יבוס קודמת למלוה חליצה אמר רב אין כופין וקאי אצרחאשונה שהיו מתכוונין לשם מלוה וקאמר דאין כופין לייבס וכי הוה אמו לקמיה דרב אהן שהיו מתכוונין לשם מלוה ורב יהודה נמי דאיתקין אי צבית לייבומי צאותן שצאין צפינו לחלוץ איירי שצותן אם היו מייבמין היו מתכוונין לשם מלוה שהרי לא היו מתכוונין לשם נוי ולשם אישות שאלה היו חוששים לייבס אלא לחלוץ אבל אחריו אין מניחין לייבס אלא אצרחא כופין [א] לחלוץ ואר"ת דהלכה כצ"ח שאלו כסתם מתי' דצבורות (דף יג.) ולא כרמי צר חמא דאמר חזרו לומר דמלוות ייבוס קודמת כרבנן ועוד (ד) דצריש מכלימין אוקי מתינתין דפ"ק (דף ג.) ושם כצ"ח שאלו וצפרק צית שמאי [לקמן דף קט.] ושם תני צר כפרא לעולם ידבק ארס בחליצה כצ"ח שאלו וסתמא דגמלא צפרק אע"פ (כמונות דף סד.) ושם כצ"ח שאלו ולעיל צשמעתינן משמע צדיחה עדיפא צצמתכוין לשם מלוה איירי ור"ח פסק כאן דמלוות יבוס קודמת וחזר בו צ' מלוה חליצה ופסק דמלוות חליצה קודמת: **דמתחזיא** אן בני דינא ע"י ארעא. נראה דל"ג על ארעא דלא צריך כדאמר צפרק מלוה חליצה [לקמן דף קו.] ושם גבי הוא ארוך והיא גולא וקלטתו הרוח (ז):

ולישום אישות. דמיפוק ליה עליה שם אישות אר"י כי אין פירושו כהיא דצמקון רבה לשם נוי כונסה רבה לשם אישות כונסה דהוא לשם אישות היינו לשם מלוה יבוס וכה"ג איכא צפרק הצא על יצמתו [לקמן דף נג.] ושם אפילו שניהם שוגגין או מזידים דהוא מוזיד (א) לשם זנות ולא הוי כהוא דקאמר התם (ב) דרבי רחמנא ציאת שוגג כמזיד דהוא מוזיד צצמתכוין לשם מלוה וכן אפילו הוא שוגג והיא מזידה: ר"ה

הסס סנן. צצמקת צבורות: **אמר** רב אין כופין. ואי ניחא למריוהו לייבומי אין כופין אותו לחלוץ דנימא ללא למלוה מכווני ופגע צציסור אשת אח אלא אי צעי מייבס. ומיהו היכא דהוא צבי לייבומי ואייהו אמרה לא צעינא ליה ואמרה דצריש ניכריס אי מצינו לאטעויהו ולומר לו חלוץ לה ע"מ שמתן לך מאתים זו מטעינן ליה ואי לא כפיין ליה וחליץ דאמר רב ששת (לעיל ד.) מנין ליבמה שנפלה לפני מוכה שחין שאין חוסמין אותה ולא תימא מוכה שחין דוקא אלא כל אמתלה שמתן לדבריה דאמר בהמדיר (כמונות עו.) מעשה צציינן צצורסי שמת ולו אח צורסי ואמרו חכמים יכולה שמתמר לחיך היימי יכולה לקבל ולך אימי יכולה לקבל ועוד פסקינן הלכתא צצע"פ (שם סד.) כותצין אגרת מרד על צרוסה יבוס כותצין אגרת מרד על צומרת יבוס ומכל הלין טעמי כפיין ליה דחליץ וסקלה כמותה. וכל הני אין כופין דהכא היכא דמריוהו ניחא להו: **איקרצת.** הקריבה: **אטענ.** **לד** לה רגל ימין: **דאיסחוי** **לנא.** דצעינן רוק הנראה לעיני צציינן צצפרק מלוה חליצה [לקמן דף קו.]: **ואקרינאו.** לא מפלגי לקחתה: **צעדים.** שצריך להציא שני עדים שהוא אחי המת מאציו: **אכשור** **דרי.** צצמיה וכי נתכשרו הדורות: **יצמה יבא עליה מלוה** גרסינן. ולא גרס הכא למלוה אלא לקמן צצירוצא דרב יצחק צר אצדימי: **שצחלה.** עד שלא קדשה אחיו: **נאסרה.** כשקדשה אחיו: **וחורה** **והוסרה.** כשמת צלא צניס: **יכול** **סחזור** **לסיפיה** **הראשון.** מפרש לקמן: **מאן סנא.** ומאי קאמר: **אבא שאל** **היא** **וה"ק יבמה יבא עליה למלוה.** משמע לשם מלוה יבוס דכתב ויצמנה: **רבא אמר אפי' תימא רבנן.** ולא תייתי למלוה אלא מלוה: **יצמה יבא עליה מלוה.** מלוה עליו ליבמה יומר מן החליצה: **יכול סחזור** **לסיפיה** **הראשון.** ומו לא דאי צעי לא כניס לה ת"ל יצמה יבא עליה מלוה: **צנדי** **סיפוק.** צצמיה: **מלוה סאכל.** קרא ימירא הוא דכתיב צצישא דקרא והנותרת מן הנמנה יאכלו: שצחלה

אית דאמרי בבדיחה כולי עלמא לא פליגי דביאת קמן עדיפא כי פליגי בחליצת קמן והכי איתמר חליצת קמן וחליצת גדול פליגי בה ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי חד אמר "חליצת גדול עדיפא וחד אמר כי הדדי נינהו מאן דאמר חליצת גדול עדיפא דהא מצוה בגדול ואידך כי אמרינן מצוה בגדול לענין יבוס אבל לענין חליצה כהדדי נינהו תנן לא רצו חזרוין אצל גדול מאי לאו לא רצו לייבס אלא לחלוץ וקתני חזרוין אצל גדול וש"מ חליצת גדול עדיפא לא לא רצו לא לחלוץ ולא לייבס דכוותיה גבי גדול לא רצה לא לחלוץ ולא לייבס אלא אמאי חזרוין אצל גדול למכפיהו לכפיהו לדידהו כיון דמצוה עליה דידיה רמיא לדידיה כייפינן ת"ש תלה בגדול עד שיבא ממדינת הים אין שומעין לו ואי ס"ד חליצת גדול עדיפא אמאי אין שומעין לו נימא דלמא אתי וחליץ ולמעמד בקמן עד שיגדיל אין שומעין לו אמאי נימא דלמא גדיל ומייבס (א) (אי נמי (ב) אתי איהו ומייבמה) אלא כל (ג) שהווי מצוה לא שהדינן תנן חליצה (ד) מצוה יבוס קודמת למצוה חליצה בראשונה שהיו מתכוונין לשם מצוה יעכשו שאין מתכוונין לשם מצוה אמרו מצוה חליצה קודמת למצוה יבוס אמר רב דאין כופין כי אתו לקמיה דרב אמר להו אי בעית חלוץ אי בעית ייבס בדיך תלא רחמנא יואם לא יחפוץ האישה הא אם חפץ אי בעי חליץ אי בעי ייבס ואף רב יהודה סבר אין כופין דמדאתקין רב יהודה בגיטא דחליצה איך פלוגית בת פלוגי אקרבת ית פלוגי יבמה קדמנא לבי דינא ואשתמודעינהו (ז) דאחור דמיתנא מאבא ניהו ואמרו ליה אי צבית ליבס יבם (א) ואי לא איטלע לה רגליך דימינא ואיטלע לה רגלא דימינא ושרת סיניה מעל רגלוהו וירקת באנפוהי רוקא דמתחזיא לבי דינא על ארעא יורבי חייא בר אוביא מסיים בה משמיה דרב יהודה ואקרינהו מה דכתיב בספר אורייתא דמשה אשתמודעינהו פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר בעדים וחד אמר אפילו קרוב אפילו אשה והלכתא גלווי מילתא בעלמא הוא ואפילו קרוב ואפילו אשה: בראשונה שהיו מתכוונין לשם מצוה מצוה יבוס קודמת למצוה חליצה ועכשיו שאין מתכוונין לשם מצוה אמרו מצוה חליצה קודמת למצוה יבוס אמר רמי בר חמא א"ר יצחק חזרו לומר מצוה יבוס קודמת למצוה חליצה א"ל רב נחמן בר יצחק (א) אכשור דרי מעיקרא סברי לה כאבא שאול ולבסוף סברי לה כרבנן דתניא (ב) אבא שאול אומר (ג) הכונס את יבמתו לשם נוי ולשום אישות ולשום דבר אחר כאילו פוגע בערוה וקרוב אני בעיני להיות הולד ממזר וחכמים אומרים יבמה יבא עליה מכל מקום מאן תנא להא דתנו רבנן (ד) יבמה יבא עליה מצוה שבתחלה היתה עליו בכלל היתר נאסרה וחזרה והותרה יכול תחזור להתירה **הראשון** ת"ל יבמה יבא עליה מצוה מאן תנא אמר רבי יצחק בר אבדימי אבא שאול היא וה"ק יבמה יבא עליה מצוה שבתחלה היתה עליו בכלל היתר רצה לשם נוי כונסה רצה לשום אישות כונסה נאסרה חזרה והותרה יכול תחזור להתירה **הראשון** ת"ל יבמה יבא עליה מצוה מאן תנא אמר רבא אפי' תימא רבנן והכי קאמר יבמה יבא עליה מצוה שבתחלה היתה עליו בכלל היתר רצה אינו כונסה נאסרה חזרה והותרה יכול תחזור להתירה **הראשון** רצה כונסה רצה אינו כונסה רצה היא אגידה ביה בכדי תיפוק אלא אימא רצה כונסה רצה חולץ לה ת"ל יבמה יבא עליה מצוה אימא (א) רישא מצוה תאכל במקום קדוש מצוה שבתחלה

(א) ס"א ל"ג. (ב) [לקמן מו.]. (ג) כמוות סד. (ד) כבורות יג. (ה) [לקמן קו.]. (ו) וניכסת הערוך ערך טעל ולא אלו אטעל לך ריגלא דיימנא ואתעל ליה ריגלא דיימנא ש"ק איש נעלו מרגוס טעל גברי ית נתיק ימיניה וכו' (א). (ב) [חולין ג.]. (ג) לקמן קט. [לעיל ג.]. (ד) [מוספתא פ"ו ע"ש]. (ה) [לקמן נד.]. (ו) ס"א ס"א ס"א [אבל דע שצ"ח כ"ה היא רישא ע"ש וכן צילקט אימא אימא רישא]. (ז) ז"ל דצריש מכלימין דף ג. אוקי מתינתין דפ"ק כצ"ח שאלו וכו'. (ח) ויעי' מוס' לקמן קו: ד"ה עד דנעתי. (ט) [מורה כהניס סוף פ"ב]. (י) דף נד.].

תורה אור השלם

1. ואם לא חפץ האישה לקחת את יבמתו ופליגתה יבמתו השערה אל התקנים ואימרה מאן במי לקחים לאדו שם בישראל לא אבה יבמי: דברים כה ז
 2. פי ישוב אהיש יחזין ומת אחור מהם וכן אמת לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש ר' יבמה יבא עליה וקלקה לו לאשה ויבמה: דברים כה ז
 3. והותרת מנקה יאכלו אחרן ויבני מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל מועד יאכלוהו: ויקרא ו ט

הגהות הב"ח

(א) גבי אי נמי דלמא אתי איהו ומייבס: (ב) תוס' ד"ה אמר וכו' אין טיפין אותו למלך: (ג) בא"ד צמקין התם ועוד:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה אמר כי אלא דמרה טיפין. ניב ר"ל צנילי. מוס' צצמותו (ס"ד א' סד"ה ותי' ועמ"ש רבנו צב"ש ס"י קס"ה ס"ק ט'):]

מוסף רש"י

עכשיו שאין מתכוונין לשם מצוה אמרו מצוה חליצה קודמת. שהמייבס את יצמתו שלא לשם מלוה פוגע צציסור אשת אח (בבורות יג.).

תוספות ישנים

למה חזקין אצל גדול למכפיהו וכו'. פי א"כ דר"ל לא רצה לייבס אלא לחלוץ וכן האמתם לא ראו לייבס אלא לחלוץ ניחא שחזקין אצל גדול לחלוץ כי חלצתו טובה מהם. א"כ שלא רצה לייבס ולא לחלוץ ודעותיה גבי אחין. א"כ אמאי חזקין אצל גדול היינו ודאי למכפיהו וכן נמי נכפיהו למדיה:

דמיתו מנייה ראהי לפי דברי הרב כן פירושו שאמר לה.